

Vzpomínky na práci v epidemiologickém ústavu

deníkový záznam z 29. října 2015

Když jsem po novém roce (na Vánoce jsem už byl v r. 1955 doma z vojny k čerstvě narozené nejstarší dceři) opět stále nemohl najít žádné zaměstnání a jen jsem si přivydělával korekturami, pochopitelně jen externě, vzkázala mi matka mého přítele Bedřicha Loewensteina, že bych si měl promluvit s RNDr. Navrátilem, s jeho rodinou bydlela v rozděleném bytě, že prý by snad něco pro mne měl. Dr. Navrátil pracoval ve Státním zdravotním ústavu, a tam se právě uvolnilo jedno místo v dokumentaci nebo snad v knihovně. Když jsem se tam šel představit, ukázalo se, že už právě někoho přijali, ale poradili mi, abych se šel zeptat do blízkého Ústavu epidemiologie a mikrobiologie ve stejném areálu bývalého Státního zdravotního ústavu, který byl brzo po skončení války rozdělen na několik pracovišť. A opravdu se ukázalo, že tam někoho do dokumentace hledají, ale mluvil jsem jen s náměstkem ředitele MUDr. Syrůčkem, neboť ředitel prof. Karel Raška byl právě někde v Indii. Když se Raška za pár dní vrátil, šel jsem se mu představit a opravdu jsem byl přijat (od poloviny února 1956), ovšem s tím, že můj počáteční plat bude minimální (šlo tehdy asi o necelých 800,- Kčs hrubých), ale že mi plat bude upraven ještě do podzimu, kdy dojde v ústavu k resystemizaci. Ústav, resp. ředitel zřejmě o zřízení dokumentačního oddělení uvažoval, ale úředně nebylo ještě všechno připraveno. Na podzim skutečně k resystemizaci došlo, stal jsem se dokumentátorem, pro nějž byl jako nejnižší úředně stanoven plat 1480,- Kčs (snad se nemýlím), ale Raška mi ještě po mnoho měsíců strhoval 10 procent pro „nedostatek praxe“. Asi po roce mi to snížil na pouhých 5 procent, ale pak se to táhlo dál, dokud se o mne nezačal starat Závodní výbor ROH, v kterém jsem už v té době fungoval jako jednatel. Ale to vyžaduje další kratší poznámku. Nepřiměřenost mého původního počátečního platu byla zřejmá, a Závodní výbor ROH se rozhodl mi prozatímně doplácet měsíčně asi 2000,- Kč, když schvaloval mé přijetí a můj plat. Konkrétně o to, pokud vím, dbal MUDr. Vladimír Šerý, který byl tehdy předsedou závodního výboru (ten za mnou dokonce přišel, když jsem ještě týž rok onemocněl a ležel jsem doma s nějakou infekcí, protože on byl též epidemiologem a jako takový se musel osobně přesvědčit, nenakazil-li jsem se něčím v samém Ústavu). V té době jsem byl v očích ředitele spíš nějakou ozdobou či trofejí, neboť málokdo z ostatních ředitelů v bývalém „zdravoťáku“ se mohl pochlubit doktorem filosofie jako odborným dokumentátorem. Raška mi důvěřoval dokonce natolik, že mne navrhl již před připravovanými podzimními volbami do Závodního výboru ROH jako člena, a jak se pak ukázalo, dokonce jsem byl nejen zvolen, ale na první schůzi výboru jsem byl ustanoven jednatelem. To se ovšem časem ukázalo jako nedobré řešení, když jsem se – už jako předseda ZV – dostal s ředitelem do nemalého konfliktu, vlastně hned do několika.

Písek, 151029-1.

Když jsem byl přijat do ÚEM, neměli tam ještě dokumentační oddělení; to bylo zřízeno až někdy na podzim 1956, kdy mi také byl vyměřen vyšší plat. (Nastupoval jsem s platem směšně nízkým, protože bylo nutno čekat na resystemizaci. K mým povinnostem náleželo také starat se o tzv. „cirkulace“, tedy o každých 14 dní sestavovaných souborů nových časopisů, většinou

zahraničních. Sestavováním a přípravou k „cirkulaci“ každého souboru po všech ústavech bývalého zdravotáku byla pověřena knihovna SÚKLu, kterou vedla hlavní knihovnice paní Baziková, ale prof. Raška si prosadil, že cirkulace začínala právě od nás, tj. v ÚEM. A mou povinností bylo pro ohlášenou „cirkulaci“ zajít do knihovny v budově SÚKLu, přenést ji do budovy ÚEM (když toho bylo hodně, šel jsem dvakrát, později jsme šli dva, to když už nás bylo víc) a v sobotu před polednem celou donést před budovu, kde už stálo osobní auto (zprvu Volha) ředitele. Musel jsem si vyzvednout klíče od auta u sekretářky ředitele, umístit celou cirkulaci na zadní sedadla Volhy, pak automobil zase zavřít a klíče vrátit paní sekretářce. Vše muselo být připraveno před odjezdem ředitele z ústavu. V pondělí jsem zase, upozorněn telefonicky paní sekretářkou, musel zajít pro klíče od auta, celou cirkulaci odnést do dokumentačního oddělení a pečlivě prohlédnout, neboť do většiny časopisů byly zastrkány jednak předem v tiskárně vytištěné žádanky o separátky, lístky s upozorněním, že text musí být okamžitě zkopírován nebo ofotografován, aby byl řediteli k dispozici co nejdříve, a pak mnoho lístků s příslušnými pokyny, kdo z vědeckých pracovníků si ten či onen text musí co nejdříve přečíst a tak připraven přijít rovněž hned za ředitelem (pochopitelně po ohlášení) a obsah článků s ním prodiskutovat, eventuelně se závěry, co je nutno i prakticky hned podniknout. Docent, později profesor Karel Raška přes zbytek soboty (to se ještě pracovalo) a přes neděli celou cirkulaci přečetl a zastrkal do ní všechny ty lístečky a poznámky. Na mne to udělalo obrovský dojem, protože až do té doby jsem nikoho neměl možnost tak zblízka pozorovat; byl jsem zkrátka ohromen ředitelovou pracovní energií. A k tomu přistupovalo ještě i to, že prof. Raška si vedle „ředitelny“ nechával také svou zvláštní laboratoř, kam chodil dělat pokusy – laboratoř byla součástí oddělení pro streptokoky, jemuž zprvu velel doc. Zahradnický, který však brzo přešel do Plzně, kde se stal profesorem. Oddělení potom vedl RNDr. Rotta, který v době, kdy ředitel sám neměl na laboratorní práci čas, zapojil obě jeho laborantky do svého týmu. Musím přiznat, že mi Raškova obrovská výkonnost mimořádně imponovala a že jsem mu i jako pouhý dokumentátor byl zcela oddán (aspoň zprvu). Na druhé straně se zase Raška rád „vytahoval“ svým „vedoucím dokumentace“ (Raška měl jednu přednášku před akademiky, a mne si k tomu vzal jako toho, kdo mu promítal diapozitivy, ačkoliv jsme měli fotografa); brzo také bylo přijato několik dalších pracovníků a později i pracovnic, a už nedlouho po mém nastoupení byla pod mé vedení svěřena i fotolaboratoř (v jednu dobu mělo dokumentační oddělení až 12 pracovníků a pracovnic, ale jen prozatímně, časem byly dvě pracovnice s vysokoškolským vzděláním přeřazeny jinam).